

Nr 141.

Ankom till riksdagens kansli den 19 maj 1944 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt statsgaranti för exportkredit.

(1:a avd.)

I propositionen nr 159 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 3 mars 1944, föreslagit riksdagen medgiva, att svenska staten må, i överensstämmelse med nu gällande bestämmelser, under tiden till och med utgången av budgetåret 1944/45 till belopp av högst 300 miljoner kronor — däri inräknade de belopp, vartill garantier beviljats eller före utgången av nu löpande budgetår beviljas — iklädas betalningsansvar för till utlandet försålda inhemska alster av industri, jordbruk och fiske.

Med anledning av Kungl. Maj:ts i proposition den 17 mars 1933, nr 245, framställda förslag medgav riksdagen (skr. nr 346), att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad chefen för handelsdepartementet till statsrådsprotokollet över handelsärenden för nämnda dag anfört och med iakttagande av de synpunkter, vilka av särskilda utskottet i dess utlåtande nr 4 framhållits, samt enligt de närmare bestämmelser, som kunde bliva av Kungl. Maj:t meddelade, svenska staten finge under tiden till och med utgången av budgetåret 1933/34 till belopp av högst 75 miljoner kronor iklädas betalningsansvar för exportkrediter för till utlandet försålda inhemska alster av industri, jordbruk och fiske.

Genom förordning den 26 juni 1933 (nr 429) meddelade Kungl. Maj:t i anledning av riksdagens beslut föreskrifter angående statsgaranti för exportkredit m. m., därvid bland annat stadgades, att prövning och avgörande av frågor om dylik garanti skulle ankomma på en av Kungl. Maj:t utsedd nämnd, exportkreditnämnden. Instruktion för denna nämnd utfärdades samma dag (nr 430).

Efter förslag av Kungl. Maj:t lämnade sedermera 1934—1938 års riksdagar fortsatta bemyndiganden för beviljande av statlig exportkreditgaranti under budgetåren 1934/35—1938/39 på i huvudsak oförändrade villkor, dock att sammanlagda garantibeloppet ej fick överstiga 35 miljoner kronor.

I samband med vissa andra åtgärder till den svenska exportens främjande föreslog Kungl. Maj:t i proposition den 17 februari 1939, nr 117, viss utvidgning av den statliga exportkreditgarantiverksamheten. Med bifall till detta förslag medgav 1939 års lagtima riksdag (skr. nr 214), att svenska

staten finge, i huvudsaklig överensstämmelse med av chefen för handelsdepartementet i statsrådsprotokollet över handelsärenden för sistnämnda dag angivna riktlinjer, under tiden till och med utgången av budgetåret 1941/42 iklädas exportkreditgaranti till belopp av högst 60 miljoner kronor, däri inberäknade de belopp, vartill garantier beviljats eller kunde komma att före utgången av budgetåret 1938/39 beviljas.

Genom kungörelse den 26 maj 1939 (nr 214) utfärdade Kungl. Maj:t i anslutning till riksdagens beslut nya bestämmelser angående statsgaranti för exportkredit.

Genom beslut vid 1941 års riksdag höjdes nyssnämnda belopp till 100 miljoner kronor.

Efter förslag av Kungl. Maj:t vid 1942 års riksdag har riksdagen lämnat fortsatt bemyndigande för beviljande av statlig exportkreditgaranti under tiden till och med utgången av budgetåret 1943/44 på i huvudsak oförändrade villkor. Det högsta tillåtna garantibeloppet fastställdes emellertid till 300 miljoner kronor, därvid maximeringsbestämmelsen jämväl i övrigt erhöll en något ändrad innebörd.

Den 19 juni 1942 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse (nr 425) i anslutning till riksdagens beslut.

I en den 11 januari 1944 dagtecknad promemoria har *exportkreditnämnden* framhållit, att fortsatt bemyndigande för nämnden att bevilja statsgaranti för exportkredit vore av behovet påkallat. Nämnden anser sig icke böra föreslå någon ändring i de bestämmelser, som reglera verksamheten.

Exportkreditnämnden framhåller, att det sammanlagda beloppet av utfärdade garantier den 31 december 1943 uppgick till i runt tal 132 miljoner kronor, varjämte garantier beviljats men ännu ej utfärdats till belopp av 3 miljoner kronor. Av den författningsenligt möjliga garantigivningen å 300 miljoner kronor hade följaktligen vid senaste årsskifte utnyttjats 135 miljoner kronor. Av det maximala garantibeloppet syntes, under den tid den nya författningen vore avsedd att gälla, minst 67 miljoner kronor behöva reserveras för nuvarande engagement. Den nya garantigivningen under återstoden av kriget syntes kunna rymmas inom ett garantibelopp av ett eller annat 10-tal miljoner kronor, varför alltså, om nuvarande maximum bibehölles, för garantigivning efter krigets slut skulle finnas disponibelt ett garantibelopp av omkring 200 miljoner kronor.

Nämnden anför härefter bland annat följande.

I vilken utsträckning garantier komma att efterfrågas efter krigets slut kan icke förutses. Garantigivningens omfattning torde emellertid i hög grad bliva beroende av de särskilda riktlinjer för exportkreditnämndens verksamhet, vilka kunna komma att uppdragas, och väsentligen betingas av den framtida ekonomiska politiken. Nämnden anser sig därför icke kunna framlägga något förslag om ändring av nu gällande högsta ansvarsbelopp, utan finner det riktigast att frågan om ansvarsbeloppets storlek underställes statsorgan, vilka äga bättre förutsättningar än nämnden att allsidigt bedöma garantibehovets sannolika omfattning. Nämnden vill endast framhålla, att en mera rik variation av garantiformer än tidigare kan komma att visa sig önskvärd, vilket i sin tur torde föranleda en ökad efterfrågan på garanti.

Vad angår den tidrymd, för vilken författningen skall gälla, synes det nämnden icke föreligga några skäl att frångå nuvarande bestämmelse om tvåårsperiod.

Över exportkreditnämndens promemoria hava fullmäktige i riksbanken och kommerskollegium avgivit utlåtanden. Vid kommerskollegii utlåtande är fogat ett av Sveriges allmänna exportförening avgivet yttrande i ämnet.

Departementschefen, som redogjort för innehållet i de avgivna yttrandena, har för egen del i ärendet anfört följande.

Jag ansluter mig till den i ärendet enhälligt uttalade uppfattningen, att exportkreditnämndens verksamhet icke bör upphöra i och med utgången av giltighetstiden för nuvarande bestämmelser angående verksamheten samt att denna tid alltså bör förlängas. Om än verksamheten för närvarande bedrivs i förhållandevis ringa omfattning — något som framgår bland annat därav att, enligt vad jag inhämtat, sammanlagda beloppet av gällande exportkreditgarantier under tiden 1 januari—29 februari 1944 sjunkit från i runda tal 135 till 114 miljoner kronor — så ha dock under nämnda tid nya garantier beviljats för tillhoppa omkring 4 miljoner kronor. Redan under nuvarande förhållanden har således statsgarantien för exportkredit en uppgift att fylla. Såsom av nämnden framhållits och i remissyttrandena understrukits lär man även kunna räkna med, att efter krigstillståndets upphörande en avsevärd intensifiering av nämndens verksamhet skall komma att visa sig önskvärd. Emellertid lämnar det nuvarande tidsläget ingen bestämd ledning för bedömandet av frågan vilka krav som då böra ställas på verksamheten. Vid sådant förhållande finner jag mig, i likhet med nämnden, icke nu böra föreslå någon ändring i de bestämmelser, som reglera verksamheten. Jag förordar alltså att dessa bestämmelser, däribland föreskriften att det på visst sätt beräknade sammanlagda beloppet av gällande garantier icke må överstiga 300 miljoner kronor, i oförändrat skick förlänas förlängd giltighetstid. Med hänsyn till det ovissa läge, vari frågan om handelspolitikens framtida utformning för närvarande befinner sig, torde denna tid, på sätt bankofullmäktige och kommerskollegium föreslagit, böra omfatta allenast nästkommade budgetår. Därest redan före utgången av denna ettårsperiod större klarhet om berörda spörsmål skulle vinnas och det i anslutning därtill skulle befinnas önskvärdt, att reglerna rörande garantigivningen snarast möjligt gäves ändrat innehåll, lärers, såsom bankofullmäktige förutsatt, ett beslut i enlighet med vad jag nys förordat icke hindra att omprövningen av dessa regler företages tidigare än eljest skulle blivit fallet.

Utskottet.

Gällande bestämmelser angående statsgaranti för exportkredit utlöpa med utgången av innevarande budgetår. För ett bibehållande av det nuvarande exportkreditgarantisystemet synas utskottet vägande skäl hava framförts, varför utskottet tillstyrker, att exportkreditnämndens bemyndigande att meddela exportkredit förnyas. På av departementschefen anförda skäl synes utskottet ändring icke nu böra vidtagas i de bestämmelser, som garantera verksamheten. Det nuvarande högsta ansvarsbeloppet av 300 miljoner kronor bör sålunda bibehållas oförändrat. Vad beträffar den tidrymd, för vilken bemyndigandet till fortsatt bedrivande av ifrågavarande verksamhet bör gälla, finner utskottet med hänsyn till de ovissa moment, som föreligga rörande omfattningen av den kommande garantigivningen, motiverat, att giltighetstiden

denna gång begränsas till ett år. Därest förhållandena så påkalla, torde, såsom departementschefen framhållit, ett beslut i enlighet med vad här förordats icke hindra, att en omprövning av reglerna rörande garantigivningen företages tidigare än eljest skulle bliva fallet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att svenska staten må, i överensstämmelse med nu gällande bestämmelser, under tiden till och med utgången av budgetåret 1944/45 till belopp av högst 300 miljoner kronor — däri inräknade de belopp, vartill garantier beviljats eller före utgången av nu löpande budgetår beviljas — iklädas betalningsansvar för till utlandet försålda inhemska alster av industri, jordbruk och fiske.

Stockholm den 19 maj 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 140.
